MIASTO KRAKÓW.

Zakład czyszczenia dołów kloacznych i zlewnych, oraz kanałów miejskich i Zakład desinfekcyjny miejski.

Rada miasta na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 1884 r. uchwaliła wykonywanie czyszczenia dołów i kanałów kloacznych we własnéj administracyi, oraz uchwaliła zaprowadzenie w tym celu systemu parowego Talarda.

Kontrakt o dostawę aparatów zawarty został z p. Carrierem w Strassburgu. Aparata nadeszły do Krakowa dnia 26 września, a ostateczny odbior tychże odbył się dnia 30 listopada 1885 r., z dniem zaś 1 grudnia 1885 r. aparata parowe miejskie funkcyonować poczęły.

W celu wprowadzenia zakładu tego w ruch właściwy, wydano przepisy do czyszczenia kanałów i dołów kloacznych, oraz instrukcyę służbową dla maszynisty i dozorcy robotników, zakład zaś urządzono w sposób jak następuje:

zakład czyszczenia miasta na Dajworze, podzielony jest na dwa oddziały, i pozostaje pod zarządem Urzędu budownictwa miejskiego.

Oddział I.

a. Czyszczenie dołów kloacznych.

Oddział ten składają:

Dozorca czyszczenia miasta;
Maszynista;
7. fornali;
4. robotników;
1. Stróż nocny.

Zakład rozporządza 14-tu końmi zaprzęgowymi.

P a r k s k ł a d a s i ę z 2-ch maszyn parowych systemu Talarda;

z 1-go wozu rekwizytowego;

z 6-ciu żelaznych dwumetrowych beczkowozów,

i z 12-tu jednometrowych beczkowozów.

Czyszczenie dołów w 1887. roku odbywało się przez 252. dni i 104. noce.

Dołów kloacznych i zlewnych było 688. w roku 1887., które po kilka razy wypróżniano, tak, że wypróżniono w ogóle 1658 dołów.

W czasie tym wypompowano 10033,02 m³ kału z dołów kloacznych, i 2214,92 m³ z dołów zlewnych.

Oprócz tego wypompowano 165 m³ wody z dołu w ulicy Dietla i z kanału od p. Goetza w ulicy Podwale.

Ogółem w 1887. roku wypompowano za pomocą maszyny Talarda 12,413 m³.

Przytem wywieziono 387,94 m³ kału stałego, który maszyną nie mógł być wypompowanym; — razem przeto usunięto z miasta 12.800,88 m³, to jest: o 475,88 m³ więcéj. jak w 1886. roku.

Do uprawy roli zabrano z tego w okolice miasta 1879 m³ kału, czyli o 1444 m³ więcej, jak w 1886. roku.

Oprócz tego z parku Talarda były zatrudnione konie przy innych czynnościach; i tak para koni daną była do dyspozycyi Komitetu Wystawy na pogotowie dla straży pożarnéj miejskiéj.

Do wywożenia śniegu na Dajworze i około leja na Grzegórzkach, konie z parku Talarda zajęte były przez 4¼ dnia.

Do dyspozycyi p. naczelnikowi Eminowiczowi podczas pobytu Najjaśniejszego Następcy Tronu i podczas przyjęcia Węgrów konie i ludzie z parku Talarda zajęci byli przez 6½ dnia.

Do budowy desinfektora użyto koni i ludzi przez 1½ dnia.

Dla spisania inwentarza w Zakładzie na Dajworze cały park z ludźmi stał przez 1. dzień.

Do pożarów konie i ludzie użyci byli przez 2. dni.

Jeden fornal chorował przez 35½ dnia; jeden robotnik chorował przez 3. dni, (licząc przeciętnie).

Jednego konia słabego sprzedano jako niezdatnego do pracy, a na jego miejsce kupiono nowego.

W 1887. roku sprawiono nową maszynę systemu Talarda kosztem 2240 złr., która wykonaną została w miejscowéj fabryce „Wenkego i Rożena“.

Maszyna ta parowa o sile 3 i ½ koni, wykonana na wzór sprowadzonéj, służyć ma jako maszyna zapasowa, oraz w razie potrzeby, jako motor do pompowania wody.

b. Czyszczenie kanałów miejskich.

Oddział ten składają:

1. fornal;

8. robotników; — a do wywozu użyta jest 1. para koni.

Oprócz tego rozporządza oddział ten, stojący pod nadzorem dozorcy, 3. wozami, 2. drewnianymi beczkowozami, kieratami i wiadrami do wydobywania kału.

Kanały miejskie są stale rewidowane i według potrzeby były czyszczone w 1887. roku, a mianowicie:

7. razy pod ulicą Floryańską;

6. „ pod ulicą Grodzką;

5. „ pod Rynkiem głównym i Wiślną;

4. „ pod Bracką, Gołębią i przy ujściu Wisły;

3. „ pod Sienną, Św. Jana, Kanoniczą i Senacką, Dominikańską; pod placami: Szczepańskim, i WW. Świętych.

2. „ pod Franciszkańską, Poselską, Stolarską, św. Tomasza, św. Anny, Sławkowską i pod placem Maryackim.

1. raz pod ulicą: św. Idziego, Stradomską, św. Gertrudy, Dietla, Mikołajską, Szpitalną, Jagiellońską, Długą, Krótką, Kopernika, Miedzuch, Garncarską, Szczepańską, św. Marka, Zwierzyniecką i pod Małym rynkiem.

Wywózek nocnych wykonano w 1887 roku:

pod ulicą Szewską	przez	15 nocy
„ placem Szczepańskim	„	12 „
„ ulicą Senacką	„	4 „
„ „ Biskupią, Krowoderską, Długą,		

pod ulicą Poselską, Stolarską, Rynkiem głównym, Miedzuch, Dietla, Sławkowską — po 1 nocy
„ „ Szpitalną i Floryańską — przez 6 „
„ „ św. Marka — „ 7 „
„ „ Dominikańską i Wiślną — „ 2 „

Razem wykonano wywózek w ciągu 74 nocy licząc przeciętnie 3. fury na noc, co znaczy 222 fur parokonnych.

Gdy wóz mierzy objętości 1·2 m^3, — ogółem przeto wywieziono kału 266 m^3 z kanałów miejskich;— reszta zaś odpłynęła z wodą do rzeki.

Oprócz tych czynności 1. para koni stała do dyspozycyi Komitetowi Wystawy — przez 8 dni
pracowała przy parku Talarda — „ 80 „
„ „ naprawie kanałów — „ $76\frac{1}{2}$ „
„ „ budowie Desinfektora — „ $9\frac{1}{2}$ „
„ „ wywożeniu śniegu ze Zakł. na Dajworze i około leja na Grzegórzkach — „ 5 „
dalej pracowała przy walcu parowym — „ 2 „
„ w naprawie drogi przed zakładem na Dajworze — „ $13\frac{1}{2}$ „
„ przy pożarze — „ 1 „
„ przy zwiezieniu naczyń, drzewa, koksu, węgla i t. d. dla Zakładu na Dajworze — „ 20 „

Do dyspozycyi panu naczelnikowi Eminowiczowi podczas pobytu Jego Ces. Wys. Następcy Tronu i podczas przyjęcia Węgrów — „ 3 „
Dla spisania inwentarza musiano stać — „ 1 „
dla choroby koni stracono — „ 14 „

Kanalarze byli także zatrudnieni:
przy odbiorze paszy dla zakładu czyszczenia na Dajworze — przez $12\frac{1}{2}$ dni
Kanalarz jeden był użyty przy wywożeniu rumowiska — „ 2 „
Naprawy kanałów — „ $12\frac{1}{2}$ „
Kanalarze wszyscy przy budowie desinfektora — „ $8\frac{3}{4}$ „
Kanalarze wszyscy przy wywożeniu śniegu

z zakładu na Dajworze i około leja na
Grzegórzkach przez 4½ dni.
Kanalarze wszyscy do dyspozycyi p. Eminowiczowi, naczeln. Straży pożar., podczas pobytu Najjaśn. Następcy Tronu przez 2 dni i 2 nocy.
Kanalarz jeden był do posług zakładowych przez 99 dni.
Przy komisyach kanałowych dwóch kanalarzy „ 1 „
Kanalarz jeden w przecięciu za zezwoleniem Zarządu do spowiedzi i innych obrzędów religijnych w całym roku przez 3 dni

Przebito 10. trąb w wychodkach prywatnych.

Dla chorób kanalarzy stracono pracy 79½ dni, jednego konia słabego sprzedano jako niezdolnego do pracy, a na jego miejsce kupiono nowego.

c. Zakład desinfekcyjny.

Zbudowany i urządzony na podstawie uchwały Rady miasta z dnia 25. Listopada 1886. na gruncie miejskim na Dajworze obok Zakładu czyszczenia miasta nad Wisłą w południowo-wschodniéj stronie miasta.

Zakład ten mieści się w osobném zbudowaniu, składającém się z 3-ch ubikacyj. — W jednéj mieści się kocioł do wytwarzania pary, w 2-ch zaś drugich aparat desinfekcyjny.

Aparat sprowadzono z fabryki „Oskar Schimmel“ w Chemnitz.

Tenże zbudowany jest z żelaza jako skrzynia przesuwalna o wymiarach 2·5 m wysokości
1·60 m szerokości
i 2·84 m długości.

Wnętrze mierzy 4·5 m^3 objętości.

Ściany aparatu są podwójne; aparat zamykają 2-je szczelnie dopasowanych drzwi żelaznych, całą powierzchnię czół tegoż zajmujących.

Temperatura, do której wnętrze aparatu rozgrzane być może, wynosi 100° C. gorąca pary.

Rzeczy, przeznaczone do desinfekcyi, przywożą się w osobnych wózkach szczelnie zamkniętych i składają następnie w osobnéj na ten cel ubikacyi. — Po nałożeniu rzeczy do desinfektora i puszczeniu pary, czynność cała desinfekcyi trwa od 2½ do 3. godzin.

Umieszczony wewnątrz aparatu termometr elektryczny oznajmia chwilę, w której temperatura doszła do 100° C. Od tego czasu rzeczy pozostają w tym gorącu przez godzinę. Na tém kończy się właściwa desinfekcya; para wypuszcza się następnie z aparatu, wpuszcza się potem gorące suche powietrze do tegoż, w celu należytego wysuszenia rzeczy, co trwa około 45. minut. Następnie aparat przesuwa się na szynach, stale w tym celu umocowanych do drugiéj ubikacyi, gdzie rzeczy wyjmują się, sortują i odsełają na miejsce przeznaczenia.

Ubikacye wspomniane zupełnie są oddzielone i połączone ze sobą za pomocą telefonu.

Wózki pomalowane są odmiennymi kolorami, a mianowicie: Wózek bronzowy służy do przewiezienia zakaźnych rzeczy; wózek zaś niebieski do odwożenia zdesinfekcyonowanych.

Koszta budowy Zakładu wynoszą 7500 złr.

Zakład pozostaje pod kierownictwem Urzędu Budownictwa miejskiego.

Do obsługi Zakładu używanym jest: maszynista i 1-dna fornalka z Zakładu czyszczenia miasta. — Oprócz tego Zakład posiada jednego stałego robotnika.

Zakład ten ukończono i oddano do użytku publicznego po odebraniu go przez komisyę sanitarną w dniu 20. sierpnia 1887. roku.

Do 1 go stycznia 1888. roku odbyto w Zakładzie 14. oczyszczeń; przyczem zdesinfekcyonowano 571. przedmiotów, w ogólnéj wadze 744·70 kg. za opłatą 26 złr.

Koszta jednéj kampanii to jest za użycie całego aparatu oznaczono na 5 złr.

Zestawiono w Urzędzie Bud. m. w Lipcu 1888.

Nakładem Gminy m. Krakowa. — W drukarni A. Koziańskiego.